

INFORMATOR MUZEUM W GRUDZIĄDZU

Rok III Nr 1 (20)

Grudziądz

styczeń 1962 r.

Muzeum w Grudziądzu, ul. Wodna 3/5,
jest otwarte we wtorki, środy i piątki
w godz.: 10—18, w czwartki i soboty:
10—15, w niedziele i święta: 14—18. W po-
niedziałki i dni poświęcane Muzeum

jest zamknięte. We wtorki wstęp bez-
płatny. W pozostałe dni opłata wynosi:
1 zł, ulgowa 0,50 zł, dla grup powyżej
10 osób — 0,25 zł od osoby.

WYSTAWY STAŁE

GALERIA WSPÓŁCZESNEGO MA-
LARSTWA POMORSKIEGO

MALARSTWO POLSKIE PRZEŁO-
MU XIX I XX WIEKU

HISTORIA GRUDZIĄDZA W ZARY-
SIE

KULTURA MATERIALNA OKOLIC
GRUDZIĄDZA

PRADZIEJE ZIEMI CHEŁMIŃSKIEJ

WYSTAWY CZASOWE I RUCHOME

MALARSTWO WSPÓŁCZESNE. Ekspozycja ze zbiorów własnych Muzeum, czynna w lokalu kawiarni „Stylowa” w Grudziądzu przy ul. Mikołaja z Ryńska. Jest to obzajdowy zestaw dzieł współczesnego malarstwa polskiego, ze szczególnym uwzględnieniem plastyki pomorskiej. Na wystawę składają się m. in. prace: Stanisława Borysowskiego, Stefana Wojciechowskiego, Zygmunta Kotlarczyka, Ireny Kuźdowicz, Brunona Gęstwickiego, Mariana Turwida.

WSPÓŁCZESNA GRAFIKA I RYSUNEK ARTYSTÓW POMORSKICH. Wystawa 15 prac ze zbiorów własnych Muzeum — urządzona w Klubie Szpitala Wojskowego w Grudziądzu. Jest to wybór grafik i rysunków, wykonanych różnymi technikami, m. in. akwaforty, akwatinty, mezzotinty, drzeworyty, rysunki piórem i patykiem. Wśród wystawionych prac znajdują się m. in. grafiki i rysunki: Stanisława Borysowskiego, Edwarda Kuczyńskiego, Zenona Kubiaka, Teodora Nowaka, Bronisława Z. Nowickiego, Henryka Czamana.

FOTOGRAFIKA JANA KIEPUSZEWSKIEGO. Ekspozycja urządzona w lokalu Klubu ZMS „Arabeska” w Grudziądzu przy ul. Mikołaja z Ryńska. Składają się na nią prace znanego artysty — fotografa z Bydgoszczy: 6 bromów i 1 izohelia. Wśród wystawionych fotogramów znajduje się jeden poświęcony Grudziądzowi — „Brama Wodna w Grudziądzu”. Wszystkie prace pochodzą z zakupu dokonanego przez Wydział Kultury WRN w Bydgoszczy i obecnie zostały przekazane Grudziądzkiemu Muzeum.

KASZUBSKA SZTUKA LUDOWA. Wystawa zorganizowana ze zbiorów własnych Muzeum w Klubie Szpitala Wojskowego w Grudziądzu. Całość, obejmująca 32 eksponaty, składa się z dwóch części. Pierwsza z nich to ludowa ceramika kaszubska, pochodząca z ok. 1912 r., z pracowni znanego garncarza Necla z Chmielna. Część druga natomiast to wyroby z korzeni sosny (misy, talerze, salaterki, koszyki) wykonane ok. 1918 r. w pracowni artysty ludowego — Izzydora Gulgowskiego we Wdzydzech.

SZTUKA MEKSYKU

Sztuka meksykańska nie należy do tematów często u nas dyskutowanych. Nie jest to sztuka łatwo dla nas przyswajalna zarówno z uwagi na zupełnie odrębną formę jak i na treść nieznaną nam legend, wierzeń i obyczajów. Szczególnym osiągnięciem współczesnej sztuki meksykańskiej jest malarstwo, a zwłaszcza malarstwo ścienne. Jednak aby właściwie ocenić i zrozumieć sztukę współczesnego Meksyku należy sięgnąć do jej korzeni tkwiących głęboko w tym kraju. Nie chodzi tu oczywiście o deprecjację wkładu pierwiastka hiszpańskiego, ponieważ jednak był on niejako oficjalnie lansowany przez sfery panujące, miał więc zupełnie inne warunki rozwoju i dotrwania do czasów dzisiejszych, aniżeli tłumiony i tylko pulsujący podskórnie pierwiastek rodzimy-indiański. Te dwie ścierające się ze sobą siły — z jednej konkwistador hiszpański, z drugiej miejscowy Indianin — współdziałały ze sobą w tworzeniu nowych warunków życia, kultury, obyczajów itp., wnosząc do nowej sztuki równą pulę tradycji artystycznych.

Współcześni artyści, chcąc dotrzeć do najczystszej rodzimego nurtu, zwrócili się więc do sztuki ludowej jako do najbardziej zachowawczej, przekazującej tradycje artystyczne w najbardziej niezmienionej formie.

We wczesnym okresie historycznym Meksyk był już gęsto zaludniony. A nieco później stolica imperium azteckiego — Tenochtitlan — liczyła 100.000 mieszkańców, czyli była jednym z największych miast na całym ówczesnym świecie! We wczesnym okresie wybrzeże Zat. Meksykańskiej zamieszkiwali Totonakowie, płd. środkowy Meksyk — Taraskanowie, górny — Mikstekowie i Zapotekowie, wyżynę — ludy najbardziej wojownicze, które same siebie nazywały „nahua” tj. „pięknie mówiące” oraz płw. Jukatán — ludy Maya-Quiché. Znały one świetnie obróbkę niektórych metali (złota, miedzi i kamieniarstwo, byli doskonałymi architektami, przy tym — szczególnie rzec — rolnictwo, które było bazą gospodarczą ich państw stało na bardzo niskim poziomie. Niektóre ludy nie

wynalazły nawet sochy, a gdy Cortez podbił Meksyk — kraj ten przeżywał jeszcze epokę kamienną.

Trzy kręgi kulturowe: 1. nahuaiński w dolinie Meksyku, 2. miksteko-zapotecki — w Meksyku śród., 3. Maya Quiché na Jukatanie i w Guatemali wytworzyły wspaniałe monumentalne kultury, rozwinęły naukę, poezję i technikę. Najstarszą jest prawdopodobnie kultura Maya. Oni to opracowali ścisły kalendarz i system liczb dziesiętnych, a zero pojawiło się tam wcześniej niż na naszej półkuli. Największym osiągnięciem sztuki Maya była niewątpliwie architektura, której legendy pociągnęły zarówno poszukiwacze skarbów jak i prawdziwych miłośników archeologii. Im to zawdzięczamy poszukiwania i odkrycia zaginionych miast takich jak Copan i Bonampak. Odkrycia tego ostatniego zwłaszcza jest bardzo ważne z uwagi na znakomicie zachowane freski, które dowiodły, że malarstwo ścienne było tylko ornamentem i uzupełnieniem architektury, lecz stanowiło równorzędna dyscyplinę artystyczną, która miała swoje społeczne i dokumentalne znaczenie, a odkrycie ich na terenie tzw. Starożytności Imperium Maya (płd. Jukatán) przesunęło znajomość techniki freskowej u tych ludów do w. IX ne.

W porównaniu do stosunków europejskich Maya spełnili rolę podobną jak Grecy — jeśli chodzi o obyczaje, religię, rozwój nauk i poezji. Rolę podobną do Rzymian odegrały ludy nahuaińskie. Najtrwalszy dorobek artystyczny została po sobie ich pierwsza fala: Toltekowie — lud myśliwych i koczowniczych. Zbudowali oni wspaniałą stolicę — Teotihuacan — miasto świątyni i piramid, oraz wiele innych rozsianych wokół jez. Tezcoco — jak Tenayuca, Cholula itp.

Toltekowie czcili Tlaloka — boga deszczu i Quetzalcoatlą — pierzastego węża, bóstwo powietrza i wody, humanistę, patrona nauki i sztuki. Nie przyniósł on jednak szczęścia swoim poddanym. Wkrótce władza przeszła w ręce innych plemion, aby w końcu dostać się Aztekom, którzy jako najubożsi i najprymitywniejsi koczowali początkowo na nędznych wysepkach jez. Tezcoco. Na

Rzeźbiona kolumna. Kultura Tolteków

nich też zbudowali Tenochtitlan, która w sto lat później stała się stolicą ich potężnego imperium. I kto wie jakby się potoczyła dalej historia Nowego Świata, gdyby nie romantyczny awanturnik — Cortez, który w trzy lata dokonał podboju tego niezwykłego imperium, wyrznął Indian, zniszczył ich bożki, zburzył świątynie i zakończył epokę prekolumbijską.

Następnym etapem rozwoju artystycznego Meksyku był przez długie wieki import z Hiszpanii i dopiero właściwie sztuka nowsza zaczęła nabierać rumieńców życia. Była ona bowiem wynikiem wieloletniej koegzystencji artystycznej hiszpańsko-indiańskiej co dało jej urozmaiconą osobowość metysa, któ-

ry po swych rodzicach odziedziczył różne właściwe im cechy.

Pierwszy krok w kierunku nowej sztuki meksykańskiej uczyniła niewątpliwie karykatura polityczna. Twórcy jej sięgnęli do najbardziej rodzimego, ludowego nurtu. Było to w pewnym sensie reakcją na wszechwładne dotąd panowanie hiszpańskie nie tylko w dziedzinie politycznej ale i artystycznej, kulturalnej itd. Indianie zaś i sztuka przez nich uprawiana była najczystszy w wątkiem wysnutym z dawnej przedhiszpańskiej świetności przechowywanym w niespaczonej formie. Reakcja ta zresztą przejawiała się burzliwiej, bo walkami rewolucyjnymi w poł. XIX w. (uwiecznionymi konstytucją 1857 r.), w których karykatura polityczna brała bardzo czynny udział. Było to bodźcem do rozwoju grafiki w ogóle. W końcu XIX w. pracował jeden z najciekawszych grafików swoich czasów Manuel Manilla. A na pocz. XX w. działa inny wybitny grafik i artysta ludowy, niezwykle utalentowany odtwórca swojej epoki — José Guadalupe Posada. Ich twórczość stała się właściwie fundamentem, na którym rozwinęła się twórczość takich artystów jak Gabriel Fernandez Ledesma — malarz ilustrator, plakacista, scenograf tworzący w konwencjach grafiki ludowej, pełnej symboli i naiwnej heroizacji tematu, czy Leopoldo Mendez — założyciel „Pracowni Grafiki Ludowej”, Ledesmy i in.

Najpełniejszym jednak wyrazem współczesnej sztuki jest malarstwo ściennne, które jest najciekawszym zjawiskiem artystycznym w Meksyku. Do funkcji jaką sprawowały grafika i malarstwo sztalugowe, „muralizm” — jak nazywają Meksykanie malarstwo ścienne — dodał jeszcze monumentalność formy i szerokie możliwości oddziaływania. Jest to wielki i złożony ruch artystyczny. Nie jest on jakąś logiczną konsekwencją rozwoju malarstwa meksykańskiego, ani określoną szkołą. Jest on raczej spontanicznym zjawiskiem zrodzonym z ziemi meksykańskiej jako najbardziej autentyczny wyraz pragnień jego twórców i odbiorców. W wysiłku tworzenia tego kierunku wzięły udział wszystkie możliwe poszukiwania i osiągnięcia sztuki meksykańskiej, co świadczy o dojrzałości tego zjawiska.

Malarstwo ściennie w ogólnych zarysach jest uważane za wytwór rewolucji 1910 r. Jest to słuszne zarówno w odniesieniu do kierunku wspierającego rewolucję jak i do wrogięgo jej. Jednak pierwszy stanowił główny i najbardziej reprezentatywny trzon tego rodzaju sztuki.

Najpełniejszym a zarazem najburzliwszym przedstawicielem tego malarstwa jest José Clemente Orozco. Jest on twórcą najpiękniejszych obrazów rewolucyjnych, pełnych niezwykłego dramatyzmu, patosu a jednocześnie pełnych treści humanistycznych, które nie zostały zagubione w ferworze propagandy politycznej, jak np. „Okopy”, „Pożegnanie”, „Chrystus zwalający krzyż”. Są to najpiękniejsze w malarstwie ściennym przedstawienia rewolucji wymierzone w przesady, bożków i bogów wszystkich religii.

José Clemente Orozco — „Niewolnik”

Orozco stał się najwspanialszym piewą rewolucji i pierwszy wprowadził tematykę rewolucyjną do malarstwa ściennego w sposób spontaniczny i niezamierzony. W swych obrazach przedstawiał rewolucję od strony ludzkiej, a nawet lirycznej i wzruszającej prostotą.

Drugą wybitną indywidualnością jest David Alfaro Siqueiros. Jego sztuka jest bardziej przemyślana. Nie wystarcza mu sam fakt dekorowania płaszczyzny — stara się nawet sformułować założenia teoretyczne tego malarstwa. (Nigdy mu się zresztą samemu nie udało zastosować w praktyce swojej własnej teorii integracji architektoniczno-malarskiej). Maluje freski w „Escuela Nacional Preparatoria”, projektuje malarski pomnik ostatniego obrońcy Tenochtitlanu-Cuauhtemoca i in.

Malarzem, który najpełniej realizował hasła Siqueirosa, a równocześnie przedstawił rewolucję w sposób nieimpresyjny lecz systematyczny i dydaktyczny w korytarzach ministerstwa Oświaty jest Diego Rivera. Tworzy on również wspaniałą pochwałę reformy rolnej (1925—27) w szkole rolniczej w Chapingo. W 1929 r. maluje artysta cykl o ulubionej tematyce prekolumbijskiej: „Wielką Tenochtitlan” w Pałacu Narodowym i „Konkwistę” w Pałacu Corteza w Cuernavaca. Cechuje go wielka prostota, czytelność kompozycji i rozmach. W twórczość swą wkładał całe zdolności epickie, pokazując w syntetycznym skrócie złożone dzieje narodu — jego kulturę, jego zwycięstwa, klęski i upadek. Na ścianach siedzib różnych instytucji stworzył on epos przeszłości i piękny, a zarazem brutalny, heroiczny i płaski, szlachetny i przerażający epos współczesności.

Trudno jest na kilku stronach wspomnieć wszystkich artystów, którzy złożyli się na urozmaicony obraz sztuki współczesnej, takich jak Tamayo, O’Gorman, Romero, Gioitia, Dr Atl, Kahlo, Meza, Alvarez i in.

Wyżej wymienione malarstwo o formach czytelnych, wyrazistych, ekspresyjnych, często patetycznych i pełnych dramatyzmu jest najbardziej reprezentatywnym dla malarstwa współczesnego Meksyku. Jest ono w najwyższym stopniu dziedzicem tradycji historycznych i ludowych sztuki prekolumbijskiej. Nie chodzi tu o bezpośrednie naśladownictwo

formalne lecz o fakt nawlężania do zdobywcy artystycznych sztuki prekolumbijskiej i o korzystanie w sposób twórczy z jej folkloru. Jest to bardzo trudne i niejeden twórca jak i teoretyk się na tym programie potknął. Nie jest bowiem łatwo korzystać z doświadczeń a nie wzorować się, czerpać z tradycji a ustrzec się anachronizmu, sięgnąć do najpierwotniejszych źródeł a nie straszyć nieudolnością, i niewielu artystów w obliczu tych wymagań można nazwać twórcami. Sztuka meksykańska też nie uni-

knęła tych raf i często się o nie rozbiła. Jednak jej główny nurt wymiła te najtrudniejsze miejsca. Artyści meksykańscy potrafili w nowej treści i formie sztuki współczesnej przekazać wspólną prostotę i monumentalizm, fantazję i lapidarność, malowniczość i syntezę jaką wypracowała sztuka prekolumbijska. Potrafili wzbogacić ją liryzmem i wielostronnością zainteresowań, bardziej ją zhumanizować i podporządkować człowiekowi.

ALINA TROJAN

Do artykułu pt. „Moda na muzea” — zamieszczonego w naszym „Informatorze” z grudnia 1961 r., Nr 12(19) — publikujemy poniżej uzupełnienie od autora:

„Do inicjatorów utworzenia Muzeum Miejskiego w Inowrocławiu można m. in. zaliczyć m. jra Franciszka Gutorskiego, który wysunął ten projekt tuż po zakończeniu II wojny światowej, a także W. Pentkowskiego, L. Pyszkowskiego, E. Szarzyńską i Henryka Waltera — obecnego kierownika tej placówki”.

REDAKCJA

Z NASZEGO MUZEUM

Działalność naszego Muzeum w ciągu roku 1961 przedstawiała się następująco (w skrócie): czynnych było 5 działów otwartych: 1. Galeria Współczesnego Malarstwa Pomorskiego, 2. Malarstwo Polskie przełomu XIX i XX w., 3. Pradzieje Ziemi Chełmińskiej, 4. Historia Grudziądza, 5. Kultura materialna okolic Grudziądza — i 3 działy zamknięte: 1. Numizmatyczny, 2. Przyrodniczy, 3. Archiwalny. Zorganizowano 6 wystaw czasowych w Muzeum: 1. Wystawa malarstwa rosyjskiego od XVIII do pocz. XX w., 2. VII Okręgowa wystawa fotografii, 3. Wystawa malarstwa dzieci i młodzieży z Domu Kultury Dzieci i Młodzieży w Grudziądzu, 4. Wystawa malarstwa Stanisława Borysowskiego, 5. Wystawa arrasów jagiellońskich, 6. Wystawa polskiej karykatury politycznej; oraz 9 wystaw objazdowych poza gmachem Muzeum: 1. Stanisław Wyspiański (Grudziądz, Świecie, 37 dni wystawowych, 3643 zwiedzających), 2. Wystawa malarstwa współczesnego ze zbiorów Muzeum (Grudziądz, 101 dni wyst., 4230 zwiedz.), 3. Sztuka dla wszystkich (Grudziądz, 8 dni, w witrynach sklepów), 4. Rybotówstwo okolic Grudzią-

dza (Grudziądz i Łasin, 37 dni, 3945 zwiedz.), 5. Świat Starożytny (Grudziądz i Łasin, 27 dni, 2125 zwiedz.), 6. Krajobraz i przyroda ziemi grudziądzkiej (Grudziądz, 26 dni, 3610 zwiedz.), 7. Z dziejów regionu grudziądzkiego (Grudziądz, 33 dni, 4300 zwiedz.), 8. Sztuka orientalna — ze zbiorów Muzeum (Grudziądz, 70 dni, 1315 zwiedz.), 9. Kaszubska sztuka ludowa (Grudziądz, 24 dni, 1150 zwiedz.). Liczba wygłoszonych odczytów wynosiła 16 (11 tematów) przy udziale 610 osób. W ciągu 1961 r. ukazały się następujące wydawnictwa: Biuletyn Muzeum w Grudziądzu (miesięczny informator, red. Kolegium, nakład 500 szt.), Galeria Współczesnego Malarstwa Pomorskiego (katalog, Z. Czerski, 1000 szt.), Katalog - przewodnik po wystawie malarstwa polskiego przełomu XIX i XX w. (katalog, Z. Kucielska, S. Wojak, 500 szt.), Wystawa malarstwa Stanisława Borysowskiego (składanka, 300 szt.), Wystawa malarstwa współczesnego ze zbiorów Muzeum (składanka, 100 szt.), Rybotówstwo okolic Grudziądza (składanka, 100 szt.). Liczba posiadanych w dniu 31. XII.61 r. eksponatów poszczególnych działów wynosiła: Sztuka — 650, Arche-

ologia — 1967, Etnografia — 719, Historia — 5303, Przyroda — 550, Inne — 2940, razem — 12.129. Stan biblioteki — 1179 egz. Ogólna liczba zwiedzających wystawy w roku 1961 — 51.844 osób, w tym 47.488 bezpłatnie.

Muzeum grudziądzkie — realizując hasło Ministerstwa Kultury i Sztuki: „muzea uniwersytetami kultury” — zorganizowało cykl odczytów pt. „Światowe centra sztuki współczesnej”. Wzmianki o tym zawierają już nr-y: 10(17), str. 5 i 12(19), str. 6 „Informatora Muzeum w Grudziądzu” z 1961 r. Drugi z kolei odczyt z tego cyklu, wygłosił dnia 15. XII. 1961 r. w Czytelni Domu Kultury GZPGum adiunkt Instytutu Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego — mgr Andrzej Jakimowicz. Tematem tego interesującego odczytu, ilu-

strowanego przezrocami, była sztuka Indii.

W dniu 4. XII. 61 r. rozpoczęto w gmachu Muzeum prace remontowe, które objęły: malowanie wnętrz dotychczasowych pomieszczeń oraz prace remontowo-budowlane, związane z adaptacją piwnic na cele ekspozycyjne. Po oddaniu tych piwnic do użytku, co pierwotnie przewidywano na dzień 30. X. ubr. (vide nr 7(14) str. 7 „Biuletynu Muzeum w Grudziądzu z 1961 r.) zostanie do nich przeniesiona wystawa archeologiczna: „Fradzieje Ziemi Chełmińskiej”. Nastąpi to pod koniec stycznia br. Na okres prac remontowych (4. XII. 61 — 25. I. 62) Muzeum zostało zamknięte dla zwiedzających.

(M. T.)

NOWE DARY

W czwartym kwartale 1961 r. Muzeum w Grudziądzu otrzymało bezpłatnie 18 eksponatów. Powiększyły one zbiory działów: archeologicznego, historycznego i etnograficznego. Ofiarodawcami są osoby dorosłe oraz młodzież szkolna z miasta i powiatu. Oto ich nazwiska oraz złożone dary:

Uczennica **Krystyna Cacek z Melna** — kulę kamienną, średn. 87 mm, prawdopodobnie z okresu wojen szwedzkich.

Uczeń **Andrzej Musiała z Melna** — paciorek kamienny z otworkiem.

Uczeń **Adam Topolewski z V kl. Szkoły Podstawowej nr 11** — medal pamiątkowy, wybity w srebrze na pamiątkę koronacji w dniu 18. X. 1861 r. króla pruskiego Wilhelma i królowej Augustyny, średn. 42 mm, bez uszka.

Ob. **Ludwik Kalinowski**, rybak z Grudziądza — kotwiczkę trzyramienną, kutą z żelaza, wys. 25 cm; bosak rybacki, żelazny, dł. 25,5 cm; linkę do ślepow pływających średn. 6 mm.

Ob. **Bernard Strażewski**, rybak ze wsi Osiny, pow Świecie — dwa więcierze z trzema płotkami.

Zarząd Oddziału Polskiego Związku Wędkarskiego w Grudziądzu — 5 sztuk piłni do wycięcia lodu, używane na jeziorach: Rządskim i Rudnickim, kotwiczkę czteroramienną, kutą z jednego kawałka żelaza, wys. 33,5 cm, wydobytą z Wisły; kotwiczkę kompletną na szczupaka, wykonaną przez klusownika jeziornego.

Uczeń **Leszek Lipiec z V kl. Szkoły Podstawowej nr 6** — cztery różne monety niklowe, w tym jedna moneta miasta Gdańska z 1923 r.

Uczeń **Andrzej Serafiński z IV kl. Szkoły Podstawowej nr 7** — francuską monetę miedzianą z 1922 r.

Ob. **Józef Bielawski z Grudziądza** — medal pamiątkowy, bity w srebrze, z napisem: av.: S. GEORGIUS EQUITUM PATRONUS, rv.: INTEMPESTATE SECURITAS i wizerunkiem Św. Jerzego, średn. 29 mm.

Wszystkim Ofiarodawcom Dyrekcja Muzeum składa tą drogą serdeczne podziękowanie.

(J. Bi.)

NOWINKI MUZEALNE

ZE ŚWIATA

RZEŻBA EPSTEINA W TATE GALLERY. W londyńskiej Tate Gallery czynna była wystawa rzeźby i rysunków Jacoba Epsteina. Był to pierwszy poświęcony przegląd dzieł zmarłego przed

dwoma laty artysty, największego — obok Henryka Moore'a — współczesnego rzeźbiarza brytyjskiego. Na wystawie znalazły się m.in. portrety: Bernarda Shawa, Churchilla, Bertranda Russella,

Józefa Conrada. Popiersia w brązie były ulubionym tematem Epsteina.

MUZEUM JAZZU W NOWYM ORLEANIE. W Nowym Orleanie powstanie pierwsze w świecie muzeum jazzu. Zawierać ono będzie pamiątki po „klasycach jazzu” m. in. banjo Emila Lacoume'a, basy Emila Pavageua, klarinet Pete'a Fountaine'a. Oprócz instrumentów w muzeum znajdują się publikacje, fotografie, nagrania płytowe i taśmowe oraz filmy poświęcone dziejom dynamicznego ruchu muzycznego, zrodzonego w mu-

rzyńskich slumsach Nowego Orleanu.

NOWE POLSKIE ODKRYCIE ARCHEOLOGICZNE W FARAS. Polska ekspedycja archeologiczna pod kierunkiem prof. K. Michałowskiego odkryła w Faras grobowiec zawierający insygnia biskupie z VII wieku. Polskie wykopaliska w Faras przesuwają historię wczesnośredniowiecznej Nubii o przeszło 130 lat wstecz. Są to najcenniejsze rezultaty prac wykopaliskowych prowadzonych w ubr. na Bliskim Wschodzie.

Z KRAJU

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA MUZEOLOGÓW W WARSZAWIE. W grudniu ubr. odbyła się w stolicy ogólnopolska konferencja muzeologów, poświęcona omówieniu osiągnięć w zakresie działalności naukowo-oświatowej muzeów w roku 1961. Wysunięto również hasło: „muzea uniwersytetami kultury”, zmierzające do rozszerzenia programu pracy popularyzatorskiej tych instytucji.

OTWARCIE MUZEUM BOLESŁAWA PRUSA W NAŁĘCZOWIE. W początkach grudnia ubr. otwarte zostało w trzech salach Pałacu Małachowskich w Nałęczowie Muzeum Bolesława Prusa. Gromadzi ono bogaty materiał ikonograficzny związany z pisarzem, a m. in. nieznanne zdjęcia Prusa, pierwsze wydania jego dzieł i przekłady obcojęzyczne, rę-

kopisy, listy, notatki i drobiazgi osobiste.

JOACHIM LELEWEL — W STULECIE ZGONU. W ramach obchodów 1000-lecia Państwa Polskiego w Muzeum Historycznym m. st. Warszawy otwarta została wystawa pn. „Joachim Lelewel — w stulecie zgonu”, zamykająca Rok Lelewelski. Ekspozycja obrazuje życie, działalność i dorobek naukowy wielkiego uczonego, myśliciela i patrioty oraz dokumenty związane z osobą Lelewela.

WYSTAWA CERAMIKI I TKACTWA LUDOWEGO. W Muzeum w Radomiu nastąpiło otwarcie wystawy sztuki ludowej i rzemiosła artystycznego pod nazwą „Wystawa ceramiki i tkactwa ludowego województwa kieleckiego”. Wzbudza ona duże zainteresowanie mieszkańców całego województwa.

Z POMORZA

25-LECIE ŚMIERCI LEONA WYCZÓŁKOWSKIEGO. W związku z 25-leciem śmierci Leona Wyczółkowskiego odbyła się w Bydgoszczy sesja naukowa poświęcona artyście oraz otwarcie wystawy jego prac, urządzonej w Muzeum im. L. Wyczółkowskiego. Ekspozycja gromadzi ponad 200 dzieł ze zbiorów Muzeum w Bydgoszczy oraz Muzeów Narodowych w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i z Muzeum Sztuki w Łodzi.

NOWY GMACH MUZEUM ETNOGRAFICZNEGO. W połowie grudnia ubr. nastąpiła uroczysta inauguracja prac toruńskiego Muzeum Etnograficznego w nowym gmachu. Nowocześnie urządzony gmach — w sąsiedztwie dawnego Arsenalu — dysponuje estetycznie, wygodnie

urządzoną salą wykładowo-demonstracyjną, salą ekspozycyjną tzw. rybacką i pracowniami naukowymi. Uroczystość otwarcia nowego gmachu połączona była z koncertem pianistycznym oraz dyskusją na temat aktualnych potrzeb kulturalnych środowiska toruńskiego.

WYSTAWA PRAC STEFANA WOJCIECHOWSKIEGO. W Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki w Toruniu uruchomiono wystawę rysunków, monotypii i technik mieszanych Stefana Wojciechowskiego, docenta Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu.

EKSPOZYCJA MALARSTWA, RYSUNKU I RZEŻBY. W toruńskim Dworze Artusa urządzone wystawę zbiorową malarstwa, rysunku i rzeźby: E. Szezech,

H. Siwickiego, J. Gnatowskiego, I. Mecha i M. Szczęsnego. Większość autorów to absolwenci Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu.

MALARSTWO JANA STĘPIENIA I CERAMIKA JANA SOWIŃSKIEGO. Muzeum Kujawskie we Włocławku udostępniło w swych salach wystawę malarstwa Jana Stępienia oraz wystawę ceramiki Jana Sowińskiego. Ekspozycja została zorganizowana przy współudziale CBWA.

GRAFIKA ZENONA KUBIAKA. W Małym Salonie Sztuki w Bydgoszczy otwarta została wystawa indywidualna Zenona Kubiaka. Ekspozycja obejmuje zestaw grafik bydgoskiego artysty, w tym prace najnowsze.

SPOŁECZNY KOMITET UTWORZENIA WIELODZIAŁOWEGO MUZEUM W BYDGOSZCZY. W listopadzie ubr. odbyło

się zebranie członków-założycieli Społecznego Komitetu Utworzenia Wielodziałowego Muzeum w Bydgoszczy. W skład Prezydium weszli m. in. Kazimierz Maludziński — przewodniczący, mgr Zbigniew Czerski i mgr Dariusz Czaplicki — zastępcy przewodniczącego, Antoni Adamczewski — skarbnik, Protektorat nad działalnością Komitetu objęli posłowie na Sejm — Marian Miśkiewicz i Sekretarz KW PZPR i Aleksander Schmidt Przewodniczący Prez. WRN.

KOMISJA KULTURY KW PZPR. Również w listopadzie ubr. obradowała w Bydgoszczy Komisja Kultury Komitetu Wojewódzkiego PZPR nad oceną dotychczasowej działalności muzeów w naszym województwie.

(bos)

WYDAWNICTWA NADEŚLANE

Greifswald — Stralsunder Jahrbuch, Band I, 1961; Schwerin 1961 (dar Muzeum w Stralsundzie, NRD).

Katalog wystawy — Jan Antoni Blank; Olsztyn 1959 (dar mgra Stanisława Orysiaka z ZMiOZ w Warszawie).

V Okręgowa wystawa prac członków bydgoskiej delegatury ZPAF; składanka-katalog; Bydgoszcz 1958 (dar CBWA — Oddział w Bydgoszczy).

VII Okręgowa wystawa fotografii; składanka-katalog; Bydgoszcz 1960 (dar CBWA — Oddział w Bydgoszczy).

XIII Okręgowa wystawa prac członków ZPAP w Bydgoszczy; składanka-katalog; Bydgoszcz 1959 (dar CBWA — Oddział w Bydgoszczy).

Ostrowska-Kęblowska — Katalog wystawy malarstwa polskiego XVIII—XX w.; Koszalin—Poznań 1960 (dar mgra Stanisława Orysiaka).

Plakat i grafika użytkowa — Bronisław Z. Nowicki; składanka—katalog; Bydgoszcz 1960 (dar CBWA — Oddział w Bydgoszczy).

Wystawa fotografii Jana Kiepuszewskiego; składanka-katalog; Bydgoszcz 1961 (dar CBWA — Oddział w Bydgoszczy).

Wystawa „Grupy Toruńskiej”; składanka-katalog; Toruń 1958 (dar CBWA — Oddział w Bydgoszczy).

Sarama Leszek — Wczesnośredniowieczne cmentarzysko w Samborcu; Wrocław 1956 (dar mgra Stanisława Orysiaka).

Wszystkim instytucjom, organizacjom i osobom prywatnym, które nadesłały pod naszym adresem życzenia noworoczne składamy tą drogą serdeczne podziękowanie

MUZEUM W GRUDZIĄDZU

Wydawca: Muzeum w Grudziądzu, ul. Wodna 3 5, tel. 31-39.
Redaguje Kolegium. Nakład 500 egzemplarzy.